

J.nr. 23-22334-000006

Ref.: LEBRON

Den 11. januar 2024

Referat fra møde i taskforceen for udtagning af kulstofrige lavbundsjord og de kollektive virkemidler d. 30. november 2023

Sted: Miljøstyrelsen, Odense.

Deltagere: Jannik Seslef (Assens Kommune), Jan Pedersen (Varde Kommune), Susanne Mortensen (Limfjordssekretariatet), Gunilla Dahlkild Ørbech (KL og taskforce sekretariat), Simon Rosendahl Bjørnholm (SEGES Innovation), Mikael Strandbygaard (Landbrug & Fødevarer), Kristine Elisabeth Mulbjerg (MST), Henrik Vest Sørensen (NST), Jakob Blauenfeldt Leonhard (LBST, vikar for Sanny Lisby Eriksen), Asger Petersen, Kenneth Dryden og Lea Bro Nielsen (LBST som taskforce sekretariat).

Afbud: Mikael Kirkhoff Samsøe (KVST), Irene Asta Wiborg (SEGES Innovation) og Kjeld Lundager Jørgensen (NST).

Ad pkt. 1. Velkomst v. Landbrugsstyrelsen

Jakob Blauenfeldt Leonhard fra Natur- og Landbrugsudvikling hos Landbrugsstyrelsen blev præsenteret som vikar for Sanne Lisby Eriksen.

Der blev orienteret om følgende:

- Den rekordstore søgning på LBSTs ordning for Vand- og Klimaprojekter (VKP). Det bemærkedes af kommuner og NST, at de ser frem til et stort og vedholdende samarbejde om at føre projekterne til færdigrealisering.
- Et nyt tørvekort fra Aarhus Universitet af betydning for ordningsadministrationen hos LBST og MST. Det bemærkedes, at udvikling i viden til grund for indsatsen er et vilkår, men at tilsagn altid gives på, det på tidspunktet, korrekte faglige og retslige grundlag. De involverede styrelser orienterede om, at der pågik undersøgelser af kortets implikationer for igangværende og nyligt søgte projekttilsagn og udtagningsindsatsen fremadrettet. KL og kommunerne gjorde opmærksom på, at det er centralt for projektarbejdet, at kortet hurtigst muligt bliver tilgængeligt i en dataversion, som man kan arbejde med i et GIS-program.
- Status på Fødevareministeriets (FVM) godkendelse af offentliggørelsen af taskforcens liste med løsninger på barrierer for udtagningsindsatsen. Godkendelsen afventedes fortsat. I mellemtiden pågik revision af pressemateriale med taskforcens inddragelse og citatbidrag. MST bemærkede en nødvendighed i, at medtænke MST/Miljøministeriet i

den fælles kommunikation. Kommunerne og KL bemærkede, at mangel på jordfordelere lokalt kan være en barriere. LBST bemærkede, at dette er ikke er et generelt billede, men det blev aftalt at undersøge og konsolidere dette nærmere mhp. evt. indføjelser i barrierelisten.

Referat fra forrige møde d. 23. august 2023 blev godkendt af taskforcen med bemærkninger om at sikre opfølgning på enkelte emner hos Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen – herunder vedr. mulighed for indtjening fra solceller opstillet på et udtaget lavbundsareal (LBST) og afklaring vedr. betydningen for ansøgning og projektførelse ifm. overgangen fra VP2 til VP3 (MST). Taskforcen holdes orienteret, og såfremt det vurderes nødvendigt ift. projektejere, kan MST evt. uddybe på et webinar eller som indslag på udtagningsdagen 2024 vedr. vandområdeplanerne og de kollektive virkemidler.

Taskforcen udtrykte ros for sekretariatets niveau af løbende kommunikation til taskforcen samt Landbrugsstyrelsens forlængelse af VKP-ansøgningsrunden pba. information om problemer med ansøgningssystemet TastSelv fra medlemmer af taskforcen.

Ad pkt. 2. Status på implementering af taskforcens løsningsforslag v. Landbrugsstyrelsen

Orientering om de minimis-ordninger til lodsejere med tab fra § 3-arealer

Der blev orienteret om rammer for de minimis-ordninger hos LBST og MST, som muliggør, at hovedparten af berørte lodsejere kan holdes helt skadefri. Ordninger kan på simpel vis søges af berørte lodsejere, der har modtaget eller søgt om arealtilsagn.

Beklageligvis kan ikke alle lodsejere holdes helt skadefri. Tilmed er lodsejere i igangværende projekter, som dermed ikke har søgt om- eller modtaget arealtilsagn, ikke omfattet af de minimis-ordningerne af hensyn til statsstøttereglerne.

Taskforcen forventer negativ respons på løsningen, fordi den ikke er fyldestgørende for alle berørte lodsejere. Det er dog positivt, at ministeren har beklaget fejlen, der er begået i administrationen. Taskforcen har fremadrettet et fokus på at skærpe metode og styrke kommunikation vedr. styrelsernes respektive satskort, der vejleder om den potentielle sats for engangskompensation, som en lodsejer kan modtage for sin deltagelse i et udtagningsprojekt.

Taskforcens medlem fra NST meddelte desuden, at NST har lavet en GIS-analyse over hhv. LBST's referencekort og NST's satskort, som kan deles på miljøgis. Taskforcen opfordrede desuden til, at nye kort lægges ind på landmand.dk.

Det understregedes af taskforcen, at det i ordningsbekendtgørelser og vejledninger mv. er afgørende at kommunikere, at reference- og satskortene er vejledende, ikke definitive, og at de som almindelig praksis skal suppleres med konkrete vurderinger af, om arealet er § 3-registreret eller ej med inddragelse af lodsejeren.

LBST følger op med et notat til brug af projektejere i mødet med lodsejere vedr. rammer og vilkår for engangskompensation, værditabsmodellen og køb-salg.

Opsamling på Landbrugsstyrelsens arbejde på løsninger på TastSelv udfordringer

Der blev orienteret om det pågående arbejde med at forbedre TastSelv-systemet for at minimere risici for IT-fejl af betydning for projekters tidshorisont samt projektejerers tidsforbrug på indtastning, tillid og frygt for at begå sanktionsudløsende fejl. LBST bemærkede, at projekter, der lever op til forpligtelser og krav, ikke kan sanktioneres – heller ikke hvis der begås åbenlyse tastefejl eller er belæg for IT-fejl. Der er desuden lempet i sanktionsregler i bekendtgørelser ved overgangen fra Landdistriktsprogrammet til CAP.

Taskforcen gjorde opmærksom på, at det fortsat er et stort problem, at der kun kan ansøges om én ændring ad gangen i ændringsanmodninger via TastSelv og, at man ikke må fortsætte projektarbejdet før ændringen/ændringerne er godkendt. Dette problem er delvist blevet løst ved indførelsen af muligheden for at igangsætte projektændringer for egen regning og risiko i CAP-finansierede projekter. Taskforcen efterlyste, at denne mulighed også stilles til rådighed bagudrettet i projekter med ophæng i tidligere bekendtgørelser, og desuden at der af hensyn til projektere såvel som sagsbehandlere laves en samlet oversigt over ændringer, der er foretaget fra bekendtgørelse til bekendtgørelse. LBST undersøger løsninger ift. begge problemstillinger.

Taskforcen opfordrede også til, at ændringsanmodninger på igangværende anlægsprojekter prioriteres højere i LBST's sagsbehandling. LBST undersøger, om denne type ændringsanmodninger kan rykkes op på LBST's interne prioriteringsliste foran forundersøgelser- og realiseringsansøgninger.

Taskforcen efterspurgte desuden, at manuelle løsninger (såsom indsendelse af anmodninger via mail) skal muliggøres, når IT-fejl er vedvarende og af betydning for fremdriften i de berørte projekter. LBST undersøger muligheder nærmere. Derudover vurderede taskforcen det nødvendigt at opbløde LBST's pt. konsekvente men uhensigtsmæssige kommunikationslinje vedr. projektejerers svarfrist på 14 dage.

Det blev aftalt, at LBST indkalder til et opsamlende møde i den nedsatte arbejdsgruppe, der har fokus på udfordringerne med TastSelv.

Orientering om implementering af værditabsmodellen i Landbrugsstyrelsens udtagningsprojekter fra 2024

Der var bred enighed i taskforcen om, at implementering af værditabsmodellen er et rigtigt godt tiltag, der supplerer lodsejerens øvrige muligheder for deltagelse i Landbrugsstyrelsens udtagningsprojekter. Det bemærkedes, at den nye mulighed ikke vil kunne tilbydes lodsejere, der har indgået en projektaftale.

Taskforcen bemærkede, at tiltaget stiller større krav til projektere, da det estimerede individuelle værditab baseres på den forventede grad af vådlægning, der undersøges i den tekniske forundersøgelse. Taskforcen foreslog, at der evt. kan stilles større krav ifm. etableringsprojektet til vurderingen af forundersøgelsen eller at denne genbehandles af projektere i samarbejde med lodsejeren. Desuden blev det foreslået, at der i tinglysningen kan indføres en bemærkning om, at projekter kan medføre en varierende vådlægningsgrad ift. forventningen. LBST tager disse input med i det videre arbejde med implementering af værditabsmodellen.

Desuden præsenterede LBST en problemstilling om, at efterafgrøder, N-fikserende efterafgrøder og brak skal jf. de gældende regler efterfølges af vårsået afgrøde. Det kan være en mulig barriere,

hvis der skal etableres et udtagningsprojekt, særligt hvis der ønskes udbetalt værditabskompensation, hvor der vil være krav om ekstensivering kort efter jordfordelingskendelse, på et areal, der forinden anvendes til efterafgrøder eller brak. Der var enighed i taskforcen om, at dette og eventuelle muligheder for dispensation bør undersøges nærmere mhp. evt. indføjelser i barrierelisten.

Det bemærkedes, at der indtil vådlægningen kan tages afgræsses og tages slæt. Taskforcen foreslog, at man med fordel kan sammentænkte indsatser og dyrke fosfor/kvælstof-optagende planter, der tages med slæt frem til selve anlægsprojektet med vådlægning. LBST tager disse input med i det videre arbejde med implementering af værditabsmodellen.

I forlængelse heraf blev det drøftet, at der opleves usikkerhed om, hvorvidt projektarealer, der købes eller kompenseres med værditab, fremadrettet også kan anvendes til opfyldelse af GLM 8-krav (brak). Hvis de kan, vil det være motiverende for en lodsejer, men potentiel usikkerhed/risiko er demotiverende for en lodsejer, og kan potentielt være meget omkostningsfuldt ved en senere omgørelse. Taskforcen foreslår problemstillingen juridisk gransket for at skabe tryghed hos lodsejere.

Drøftelse af muligheder for forenkling af ansøgningsproces og udbetaling af tilskud i Landbrugsstyrelsens ordninger ved brug af standardomkostninger og referenceomkostninger

Taskforcen vurderede, at indførelse af standardomkostninger ikke ville være hensigtsmæssigt. Det skyldes, at der er stor spredning på omkostningerne i realiseringsprojekter og, at der er risiko for ringere kvalitet af forundersøgelser.

Det bemærkedes, at problemstillingen skal ses i sammenhæng med udbudsgrænsen på 50.000 kr., der administreres efter af hensyn til EU-revision. Det bliver med stigende priser på særligt rådgivning sværere ikke at skulle indhente to tilbud med udbudsgrænsen på dette niveau. LBST undersøger nærmere, om udbudsgrænsen kan hæves til 100.000 kr.

Taskforcen bemærkede, at på de små 'fast-track'-projekter under udbudsgrænsen kunne standardomkostninger og referenceomkostninger måske være en fordel.

Orientering om øget finansiering fra Finanslov 2024 til udtagningskonsulenter og kommunernes faciliterende arbejde

Med Finansloven øges finansiering af udtagningskonsulenter og kommunernes faciliterende arbejde i en akutpakke til forbedring af vandmiljøet og udtagning af lavbundsgrunde. Det er forhåbningen, at midlerne også bruges til at dække projektejers tab ifm. realiseringsprojekter, som må opgives. Taskforcen bifaldt, at der var blevet fulgt politisk op på ekspertgruppens og taskforcens anbefalinger herom, men bemærkede, at midlerne ikke er langsigtede (2024-26) og, at der forsat udestår en aftale mellem regeringen og KL om udtagningsindsatsen.

Drøftelse af virkning af implementerede tiltag i VKP for 2023 søgningen

Der blev orienteret om konkrete ordningstiltag. Taskforcen lagde vægt på opjusteringen af lønsatser, lempelse af krav og midler til det opsøgende arbejde som særligt vigtige implementerede tiltag. Det bemærkedes, at der bør følges op på, hvordan det opsøgende arbejde kan kvantificeres til sagsbehandlingen. Krav om udfyldelse af lodsejerlisten i TastSelv bør fjernes. Der følges op hos LBST.

Ad pkt. 3. Drøftelse af fælles kommunikation om udtagningsindsatsen v. KL

Taskforcen drøftede vigtigheden af den indbyrdes understøttelse af centrale budskaber frem for at bidrage til at skabe uhensigtsmæssige fortællinger om, hvem der løfter/ikke løfter sit ansvar i udtagningsindsatsen. Derudover vurderede taskforcen, at kommunikationslinjen om udtagningsindsatsen bør være mere proaktiv, fælles og planlagt som modsvar til mediernes tiltagende fokus på fortællinger styret af konflikt. Den fælles store indsats skal anerkendes, og fremdriften i udtagningsindsatsen tager tid – ikke for lang tid. Desuden vurderede Taskforcen, at kommunikation om udtagningsindsatsen fra FVM og MIM med fordel kan koordineres bedre.

Taskforcen efterspurgte desuden, at status på fremdriften i udtagningsindsatsen også opgøres efter projektledertype (kommuner og NST mv.). LBST følger op i samarbejde med MST og NST.

Ad pkt. 3. Status på arbejdet med barrierer for minivådområdeprojekter v. Landbrugsstyrelsen

De væsentligste barrierer for minivådområdeprojekter blev drøftet pba. en liste udarbejdet af taskforcens repræsentanter fra SEGES Innovation og udtagningskonsulenter. Det vurderedes, at minivådområder rummer et stort potentiale for at sikre en hurtig og effektiv vandmiljøindsats. Ordningen er enkel at administrere, men det kan være svært at gennemføre projekter i praksis, hvilket har været afspejlet i ordningens lave søgning. Meget præcise designkrav fra Aarhus Universitet vurderedes at være den væsentligste barriere for, at minivådområder kan udføres i praksis, foruden krav til omkostningseffektivitet. Evt. ændringer (lempelser) i krav om udformning og omkostningseffektivitet eller tilførsel af midler til mindre omkostningseffektive anlæg afventer et genbesøg af landbrugsaftalen. SEGES Innovation anerkendte LBSTs arbejde med at drøfte med Aarhus Universitet (AU), om designkrav kan lempes.

Sekretariatet udarbejder et tekstbidrag, som drøftes på et kommende møde i taskforcen.

Ad pkt. 4. Status på ekspertgruppens arbejde samt implementering af anbefalinger v. Landbrugsstyrelsen

Der blev orienteret om, at ekspertgruppens delrapport 2 udarbejdes efter tidsplanen, og at der sideløbende arbejdes for at implementere anbefalinger fra delrapport 1. Dette er akutpakken i finansloven bl.a. et resultat af.

Ad pkt. 5. Drøftelse af opfølgning på ekspertgruppens anbefaling om at udvide udtagningskonsulenternes rolle i samarbejde med kommunerne (bilag 4) v. Landbrugsstyrelsen

Taskforcen vurderede, at der er behov for alle kræfter i udtagningsindsatsen. Udtagningskonsulenter har stærke kompetencer ift. at tage kontakt til lodsejere samt sikre relevant rådgivning om beskatning og øvrige ordninger. Med den rette symbiose og organisering mellem udtagningskonsulenter og projektejeres evner og viden er der et stort potentiale for, at den øgede finansiering af udtagningskonsulenterne kan rykke på udtagningen. Taskforcen

vurderede, at udtagningskonsulenter med fordel kan udføre mindre vådområdeprojekter efter aftale med kommunen – særligt mens at der afventes muligheder for at forbedre rammer for udtagningskonsulenternes arbejde med at anlægge minivådområder. Der var ikke ønske om, at udtagningskonsulenterne kan facilitere større projekter.

Den udvidede opgavebeskrivelse fordrer ifølge taskforcen, at rollefordeling og ansvar mellem udtagningskonsulenter og projektejere skal være skarpt formuleret i opgavebeskrivelsen fra 2024, men samtidig at det konkrete samarbejde skal kunne afhænge af den lokale kontekst. Arbejdsbeskrivelsen for udtagningskonsulenterne skal dermed være tilstrækkeligt fleksibel til, at der indgås lokale aftaler mellem projektejere og udtagningskonsulenter om udtagningskonsulenternes rolle i de lokale udtagningsprojekter.

LBST arbejder for at udarbejde en evaluering samt opdateret opgavebeskrivelse til brug for udmøntningen af de forøgede 2024-midler. Udkast sendes i høring hos taskforcen, inden sagen oversendes til Fødevareministeriets departement i januar 2024.

Fsva. konkrete opgaver bemærkede LBST, at det er jordfordelingsplanlæggeres erfaring, at lodsejere kan være tilbageholdende med at deltage i udtagningsprojekter grundet tvivl om emner såsom projektf finansiering, pant, ejendomsskat, avance, pension mv., og at de af hensyn til privatøkonomien har afholdt sig fra at søge rådgivning om hos den lokale landboforening. Der udtryktes således et ønske om, at rådgivning om emner som disse kan fremgå som en eksplicit opgave i den udvidede arbejdsbeskrivelse, f.eks. ifm. opstartsmøder eller individuelle lodsejermøder. Hertil bemærkede tilstedeværende udtagningskonsulent, at der er tilbud om afholdelse af oplæg og besvarelse af generelle spørgsmål af økonomirådgivere ifm. fælles orienteringsmøder. Ønsket fra jordfordelingsplanlæggerne om en tydeliggørelse af mulighederne for rådgivning til lodsejere om finansiering og SKAT mv. kan indgå i høringen hos taskforcen af den kommende udvidede opgavebeskrivelse for udtagningskonsulenterne.

Ad pkt. 6. Orientering: Udbetaling af restbeløb fra 20-årig fastholdelse

Taskforcens kommuner orienterede om, at de har erfaring med lodsejere, der er utilfredse med at have indgået en projektaftale med kompensation baseret på 20-årig fastholdelse, når der fra 2024 tilbydes engangskompensation. LBST orienterede om et pågående arbejde med at undersøge hos EU-Kommissionen, om restbeløb fra det 20-årige fastholdelsestilsagn kan udbetales frivilligt i 2025. Taskforcen vil blive informeret, når afklaring foreligger.

Ad pkt. 7. Videre proces og kommende møder i taskforce

Taskforcens sekretariat vil arbejde for at følge op på dagens drøftede emner samt den fortsatte implementering af konsoliderede løsninger på barrierer. Der ses frem til offentliggørelsen af listen. Ny mødedato er d. 7. marts 2024.